

Abstrakt

Svátek Navštívení Panny Marie představuje jeden z posledních mariánských svátků, které byly zařazeny do římského kalendáře a který se také vyznačuje neobvyklým množstvím současných a téměř současných dokumentů, která je k dispozici pro moderní studium v souvislosti s jeho uvedením.

Oficia pro svátek Navštívení Panny Marie složená Janem z Jenštejna [1347-1400] a Adamem Eastonem [1330-1397] se dosud nestala předmětem podrobného zkoumání nebo srovnání, a rovněž nejsou přístupná v kritických hudebních edicích. Předkládaná disertace vyplňuje obě tyto mezery v moderním výzkumu a přináší analýzu a srovnání textů, melodií a jejich rozšíření. S využitím soudobých primárních a sekundárních pramenů jsou zde popsány důvody pro zavedení nového svátku, zájem Jenštejna i Eastona, jejich kompoziční styl i strategie při volbě existujících textů a melodií, a to vše v širším kontextu současné mariánské zbožnosti a kompozičních postupů ve čtrnáctém století.

První kapitola se zabývá kontextuálním pozadím svátku Navštívení, od začlenění příběhu do biblických a apokryfních pramenů až po soudobá kázání, a dokumentuje význam obrazu Navštívení v západní církvi dlouho před uvedením nového svátku do církevního kalendáře. Druhá kapitola popisuje život Jana z Jenštejna a Adama Eastona a zaměřuje se zejména na jejich důvody ke složení repertoáru pro svátek Navštívení. Ve třetí kapitole jsou shrnuty údaje ze soudobých dokumentů včetně Jenštejnovy biografie (*Vita*), dopisů, které psal Jenštejn papeži, a výpovědi Mikuláše Rakovníka. Ty jsou dále použity k podrobnému popisu procesu uvedení svátku, od Jenštejnovy původní myšlenky uvést svátek jako přímluvu za "uzdravení" církve v době Schizmatu až po papežské rozhodnutí o uvedení Eastonova officia *Accedunt laudes virginis* jako závazného repertoáru. O autorství obou oficií pojednávají kapitoly šest a sedm, které potvrzují původní autorské atribuce. U Jenštejnova officia je zařazena diskuse o možném spoluautorství a konkrétním podílu Jenštejnova pobočníka u papežské kurie Mikuláše Rakovníka.

Podrobné informace o pramenech použitých v disertační práci jsou uvedeny ve čtvrté kapitole a pátá kapitola shrnuje ediční zásady použité v kritické edici. V závěrečné části disertační práce je zařazena textová a hudební edice. Analýza Jenštejnovy officia *Exurgens autem Maria* v šesté kapitole ukazuje, že texty byly sestaveny tak, aby vyzdvihly biblické potvrzení nového svátku a že text především vyzdvihuje roli Marie jako *mediatrix* (zprostředkovatelky). Jenštejnovy melodie se drží současných kompozičních norem, zejména

přebíráním již existujících melodií pro hymny a responsoriální verše a používáním standardních melodických frází. Eastonovo ofícium *Accedunt laudes virginis* je analyzováno v sedmé kapitole, se zvláštním zřetelem na úpravu melodií oficia pro svátek svatého Františka z Assisi Juliana ze Špýru. Výsledek analýzy vede k návrhu klasifikovat Eastonovo ofícium jako "modifikované kontrafaktum." Studie textu odhaluje, že tento text byl sepsán k zvýraznění významu a platnosti svátku Navštívení v tehdejší životě.

V příslušných kapitolách je rovněž diskutováno rozšíření obou oficií a pozdější úpravy, které ukazují, že navzdory uvedení Eastonova oficia jako oficiálního repertoáru do římské církve se Jenštejnovo ofícium aktivně tradovalo v Evropě do poloviny 16. století. Závěrečná kapitola přináší detailní srovnání Jenštejnova a Eastonova oficia a navrhuje směr, kam se na základě předkládané disertace může ubírat další výzkum.